

Színre vitt sors

KÖNYVKRITIKA - AZ ÉS KÖNYVE - LXVII. évfolyam, 25. szám, 2023. június 23.

Az ÉS könyve júniusban - *Tompa Andrea: Sokszor nem halunk meg. Jelenkor Kiadó, Budapest, 2023, 589 oldal, 5999 Ft*

Nagy Matild tehát zsidó származású, csecsemőként fogadják örökbe. Árva, magyar és zsidó egy olyan országban, amely szintén amnéziára kárhóztatja a múltat, a második világháború eseményeit, az erdélyi zsidóság holokausztját az új ideológia és nemzetiségpolitika érdekében, amelyben bizonyos dolgokról szintén csak hallgatni lehet, ahol a rasszizmus erős, az etnikai feszültségek meglehetősen élesek, és ahol Tilda csakis többszörösen kisebbségi lehetne, ha nem övezné teljes hallgatás a zsidó sorsot, ha lehetne bármi tudása a történekről, ha építhetne egyáltalán valamire, vagy választhatna egyáltalán bármilyen identitást. A ki vagyok? kérdése végigvonul a regény egészén, s a főszereplő névváltozatai (Matyi, Tilda, Matild), a hívogató, elveszejtő mélység („A lyuk szívja be, nem tudja levenni róla a szemét, szédülni kezd. A lyuk beszippantja.” - 219.), az istentelen sötétség, és az, hogy a szereplő sokszor egyes szám harmadik személyben beszél magáról, az önazonosság teljes hiányát érzékelteti: „Matyika torz maszk.” (234.) - mondja a tíz éves kislány, „Tildának a szülei zsidók voltak, mondja Tilda” (341.), a fiatal színésznő. S a kérdésre adott válasz egy egész életen át: a „semmi vagyok”, „senki vagyok” keserű kijelentései.